

COMMISSIE VAN DESKUNDIGEN MESTSTOFFENWET Jaarverslag 2006

Gerard Velthof, WOT Wageningen

1. Inleiding

De Commissie van Deskundigen Meststoffenwet (CDM) is op verzoek van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) in het najaar van 2003 ingesteld. De taak van de CDM is om het ministerie van LNV te adviseren over de onderbouwing van de Meststoffenwet. Gelet op de taak ressorteert de CDM onder de unit Wettelijke Onderzoekstaken (WOT) Natuur & Milieu van Wageningen-UR.

De adviezen van de CDM dienen de basis te zijn voor de inhoudelijke onderbouwing van het beleid. De samenstelling, kwaliteit en werkwijze van de CDM moet er borg voor staan dat de inhoudelijke onderbouwing, van dat deel van het mestbeleid waarover de CDM heeft geadviseerd, niet ter discussie wordt gesteld. Dit vereist dat de CDM transparant werkt, onafhankelijk en breed van samenstelling is en wetenschappelijk gezaghebbend is.

Vanwege de veranderingen in taken en functie, is de samenstelling van de CDM in 2005 herzien.

2. De samenstelling van de CDM

De CDM is een wetenschappelijke commissie met vertegenwoordigers uit de expertisevelden plantaardige en dierlijke productiesystemen, nutriëntenmanagement, economie en milieu. De CDM heeft vijf leden, een secretaris en twee adviseurs (zie box Samenstelling Commissie).

Samenstelling van de Commissie	
Leden:	
Dierlijke productiesystemen	Prof.dr.ir. S. Tamminga Wageningen Universiteit
Plantaardige productiesystemen	Prof.dr.ir. P. Struik Wageningen Universiteit
Milieu-economie	Prof.dr. H. Verbruggen Vrije Universiteit van Amsterdam
Maatschappelijk verantwoord ondernemen	Prof.dr. J. Wempe Erasmus Universiteit Rotterdam
Bodem en bemesting	Prof.dr.ir. O. Oenema (tevens voorzitter) Wageningen Universiteit
Secretaris	Dr.ir. G.L. Velthof WOT Natuur en Milieu, Wageningen
Adviseurs	
MNP-RIVM:	Dr.ir. H. van Grinsven Milieu- en Natuurplanbureau, Bilthoven
Ministerie LNV	Ir. M.J.C. de Bode Directie Kennis, Ministerie LNV, Ede

3. De coördinatiegroep

De coördinatie van de werkzaamheden en de afstemming met het ministerie van LNV wordt uitgevoerd door de coördinatiegroep. De coördinatiegroep wordt gevormd door voorzitter, secretaris en de LNV-beleidsadviseur.

De coördinatiegroep is in 2006 ongeveer één keer per maand bij elkaar geweest. Op de maandelijkse bijeenkomsten is de voortgang van lopende activiteiten (inclusief die van de werkgroepen) besproken, alsmede de planning. De coördinatiegroep heeft de begroting van de CDM en haar werkgroepen gemaakt en bewaakt de financiële uitputting.

In februari en oktober 2006 is er overleg geweest tussen de coördinatiegroep en Directie Landbouw. Tijdens deze bespreking zijn de werkzaamheden van 2005 en 2006 geëvalueerd en de planning voor 2007.

4. Werkgroepen van de CDM

Werkgroep Actualisatie Mestproductienormen

Samenstelling: S. Tamminga (WU, voorzitter), A. Bannink (ASG), C. van Bruggen (CBS), H.H. Luesink (LEI), H.F.M. Aarts (PRI), G.J. Monteny (A&F), N. Verdoes (ASG), O. Oenema (WOT Natuur en Milieu, secretaris)

In het nieuwe mestbeleid is de mestproductie per dier een belangrijk gegeven in de uitvoering. LNV heeft de Commissie opdracht gegeven de huidige mestproductieforfaits te actualiseren. Het gaat hierbij zowel om de excretie als om de gasvormige verliezen. Ook alternatieve wijze om de mestproductie per dier te bepalen vallen onder deze werkgroep. De werkgroep maakt voorstellen voor mestproductienormen (stikstof en fosfaat) van landbouwhuisdieren.

Deze werkgroep heeft in 2006 twee voorstellen voor berekening van bedrijfsspecifieke stikstofexcretie beoordeeld. Eén voorstel is gemaakt vanuit het project Koeien en Kansen en één voorstel door de Nederlandse Melkveehouders Vakbond.

Werkgroep Onderbouwing Gebruiksnormen

Samenstelling: J.J. Schröder (PRI, voorzitter), D. Fraters (RIVM), Willems (MNP), W. van Dijk (PPO), J.C Middelkoop (ASG), G.L. Velthof (WOT Natuur en Milieu, secretaris)

Bij de omzetting van verliesnormen (uit de systematiek MINAS) naar gebruiksnormen (nieuw mestbeleid) moeten diverse nieuwe normen en forfaiten worden onderbouwd, rekening houdend met milieukundig verantwoorde verliezen naar grond- en oppervlaktewater, en met de werking van organische meststoffen. Deze werkgroep heeft als doel het afleiden en onderbouwen van gebruiksnormen en werkingscoëfficiënten. Ook de wetenschappelijke onderbouwing van de derogatie (van de EU-Nitraatrichtlijn) valt onder deze werkgroep

Deze werkgroep heeft in 2006 een advies gegeven over welke gegevens verzameld moeten worden voor de aanvraag van de derogatie in 2010. Een voorstel voor uitbreiding van de nitraatmonitoring in het Landelijk Meetnet effecten Mestbeleid (LMM) is beoordeeld. In december 2006 is een start gemaakt met de studie waarin de stikstofgebruiksnormen voor akkerbouw en tuinbouwgewassen voor 2008 worden afgeleid.

Werkgroep Monitoring Mestmarkt

Samenstelling: P. Groot-Koerkamp (voorzitter), M. de Bode (DK-LNV), H.H. Luesink (LEI), H. Verkerk (CUMELA), H. Klinker (LNV-Dienst Regelingen), O. Oenema (WOT Natuur en Milieu, secretaris)

Het ministerie van LNV heeft behoefte aan een consistente en transparante methodiek voor de monitoring van de mestmarkt. Onderhavige werkgroep heeft tot doel een protocol op te stellen voor monitoring van de mestmarkt, opdat snel inzicht verkregen kan worden in de mestmarkt en in het ontstaan van een mogelijk mestoverschot.

Het protocol voor monitoring van de mestmarkt is in 2006 verschenen (Luesink et al., 2006). Het protocol is in een workshop gepresenteerd en bediscussieerd met de sector en beleid. Het instrumentarium dat voor de monitoring moet worden gebruikt, was eind 2006 nog niet gereed, zodat er nog geen prognose voor de ontwikkeling van de mestmarkt in 2006 kon worden gemaakt.

Werkgroep Actualisatie bemestingsadviezen

Samenstelling: H.F.M. ten Berge (PRI, voorzitter), J. Vos (WU), R.L.M. Schils (ASG), G.L. Velthof (WOT Natuur en Milieu, secretaris)

De gebruiksnormen in het nieuwe mestbeleid zijn gebaseerd op de landbouwkundige bemestingsadviezen. Hiermee krijgen de bemestingsadviezen een bepaalde status, die ze tot voor kort nog niet hadden. De bemestingsadviezen waren vrijblijvende adviezen voor de boer en tuinders. Het was dan ook niet belangrijk dat de adviezen voor alle omstandigheden klopte. Dit is nu veranderd. In opdracht van LNV en LTO is in 2004 een protocol opgesteld voor het actualiseren van de stikstofbemestingsadviezen. Bij verzoeken tot actualisering van bemestingsadviezen beoordeelt deze werkgroep of het nieuwe bemestingsadvies volgens het protocol tot stand gekomen is. De CDM adviseert hierover aan het ministerie van LNV. LNV actualiseert de lijst van bemestingsadviezen en de hieruit afgeleide bemestingsadviezen.

De werkgroep heeft aanvragen voor de actualisatie van bemestingsadviezen voor vier gewassen beoordeeld (zaaiuien, zomergerst, wintertarwe en vruchtbomen). De beoordeling van de adviezen voor wintertarwe en zomergerst zijn besproken met LTO en LNV.

Werkgroep Harmonisatie modellen

Samenstelling: H. van Grinsven (MNP, voorzitter), O.F. Schoumans (Alterra)
H.C.J. Vrolijk (LEI), J.J. Schröder (PRI), S. Plette (RIZA), M. de Haan (ASG), R. Schreuder (PPO), G.L. Velthof (WOT Natuur en Milieu, secretaris)

Bij beleidsevaluaties en –advisering wordt veel gebruik gemaakt van modellen. Vaak worden de modellen en modeluitkomsten ter discussie worden gesteld. LNV heeft aan de CDM gevraagd om de wetenschappelijk draagvlak voor de modellen die gebruikt worden evaluaties en advisering voor het mestbeleid te verbeteren, door aanbevelingen te doen over de voorwaarden van het gebruik van deze modellen. Deze werkgroep zal adviseren over de wijze waarop afstemmingsproblemen bij gebruik van modellen in beleidsadvisering kunnen worden voorkomen, waarbij het accent ligt op de modelkeuze en de uitgangspunten bij modelinzet.

Deze werkgroep heft begin 2006 het rapport opgeleverd van de studie die eind 2005 is gestart (Velthof & Van Grinsven, 2006). De doel van de studie was om discrepanties tussen

uitspoelingsmodellen (met name STONE en het WOG-instrumentarium) in beeld te brengen en om het toepassingsgebied van deze modellen (en inzet voor beleidsvragen, zoals de evaluatie Meststoffenwet) aan te geven.

Werkgroep Beoordeling Meststoffen

Samenstelling: J.J.M Driessen (RIKILT), P.A.I. Ehlert (Alterra) en P. Hotsma/J. Janssen(LNV)

De handel van meststoffen is geregeld in de Meststoffenwet 1947 en het daarbij behorende Meststoffenbesluit 1977. Alleen meststoffen, vermeld in het Meststoffenbesluit mogen worden verhandeld. Regelmatig worden er nieuwe meststoffen ontwikkeld of moet er een ontheffing voor een tijdelijk product worden verleend. Voor beide situaties moet de verkoper een ontheffing aanvragen. Voor de beoordeling van de aanvragen tot ontheffing en de concept-adviezen van deskundigen is er een Commissie van Deskundigen Meststoffenwet 1947. De werkzaamheden van deze commissie zijn vanaf 1 januari 2006 worden overgeheveld naar de CDM.

Begin 2005 is door de CDM een advies opgesteld voor de overgangsfase tussen de huidige situatie en het moment waarop de Meststoffenwet 1947 wordt overgeheveld naar de Meststoffenwet 1986.

De werkgroep heeft in 2006 24 beoordelingen van aanvragen in het kader van het Meststoffenbesluit uitgevoerd.

Werkgroep Harmonisatie Ammoniakemissie

Samenstelling: G.L. Velthof (voorzitter, WOT-Natuur en Milieu), M. Hoogeveen (LEI), B. de Haan (MNP, secretaris), C. Van Bruggen (CBS), J. Huijsmans (PRI), K. Groenestein (ASG), M. de Bode (LNV), H. Strietman (VROM), K. Sanders (VROM)

Het Milieu en Natuur Planbureau (MNP) berekent ieder jaar de emissie van ammoniak en andere gasvormige stikstofverliezen (NO, N₂O en N₂) uit de Nederlandse landbouw voor publicatie in de Milieubalans. Deze berekeningen worden ook gebruikt ter toetsing of Nederland voldoet aan het NEC-plafond (EU National Emission Ceilings directive). Voor deze berekening wordt het mest- en ammoniakmodel van het LEI ingezet. Het CBS berekent ieder jaar de beschikbare hoeveelheid mineralen in dierlijke mest, waarbij de stikstofexcretie wordt gecorrigeerd voor gasvormige stikstofverliezen. Deze berekeningen zijn gebaseerd op de stikstofverliezen waarmee in het mestbeleid wordt gerekend. De berekeningen van het MNP en het CBS leiden echter tot een verschillende uitkomst voor de hoogte van de gasvormige stikstofverliezen uit stal en opslag. Beide cijfers worden aan de EU gerapporteerd, zij het niet voor dezelfde regeling. Voor consistentie van Nederlandse rapportages richting EU is het derhalve van belang dat beide rapportages op elkaar worden afgestemd. Tegelijkertijd kan aanpassing van één van beide methoden van rapportage tot nationale beleidsproblemen leiden.

In 2006 is een werkgroep opgericht die twee opdrachten heeft gekregen:

- o Een protocol te maken voor prognoses van de ammoniakemissie.

o een protocol maken voor monitoring van opgetreden ammoniakemissies waarover een monitoringsrapport moet worden opgesteld.

De studie loopt in 2007 door.

Werkgroep Werkgroep 'Mestbeleid en Bodemvruchtbaarheid in de Duin- en Bollenstreek

Samenstelling: H. ten Berge (PRI, voorzitter), B.H. Janssen (WU), A.M. van Dam (PPO), G.L. Velthof (WOT Natuur en Milieu, secretaris)

In het duizandgebied van de bollenstreek wordt van oudsher veel stalmest gebruikt bij de teelt van bollen en met name hyacint. Bij de gebruiksnormen van het nieuwe mestbeleid kan niet meer de door de bollentelers gewenste hoeveelheid stalmest worden gebruikt. Een aantal verontruste bollentelers heeft in een petitie aan de Tweede Kamer aangegeven dat de teelt van bollen in gevaar komt bij de nieuwe gebruiksnormen. De opbrengst en kwaliteit van de bolgewassen zou minder worden, doordat er minder dierlijke mest kan worden aangevoerd. Hierdoor zou de bodemvruchtbaarheid van de duinzandgronden teruglopen. Het ministerie van LNV heeft aan de CDM enkele vragen gesteld over de noodzaak van een hoger mestgebruik in de bollenteelt dan de gebruiksnormen toelaten, alsmede het in kaart brengen van alternatieve beheersmaatregelen. Het advies is eind 2006 opgeleverd.

Werkgroep Mestverwerking POR

Samenstelling: W. Rulkens (WU, voorzitter), G.L. Velthof (WOT Natuur & Milieu, secretaris), N. Verdoes (Animal Sciences Group), G. Monteny (Animal Sciences Group) en J. Tuinte (LNV-Directie Kennis).

In 2006 is de Regeling ontheffing productierechten Meststoffenwet van start gegaan. Deze regeling is invulling van sw motie van het kamerlid Van der Vlies van juni 2003, waarin de regering wordt gevraagd om mestbewerking en mestverwerking te stimuleren. Deze regeling heeft onder andere tot gevolg dat bedrijven een ontheffing voor productierechten kunnen aanvragen bij Dienst Regelingen, mits zij alle mest die zij produceren kunnen verwerken en buiten de Nederlandse landbouw afzetten. De CDM is gevraagd om de mestverwerkingsinstallaties uit deze aanvraag te technisch beoordelen, alsmede de afzetmarkt van de producten te evalueren.

Er is door de werkgroep een advies opgesteld over technieken die kunnen worden toegelaten voor mestverwerking en –verbranding in de Regeling Ontheffing Productierechten Meststoffenwet. Ongeveer 50 aanvragen zijn in 2006 beoordeeld. Daarnaast is aanvullende informante beoordeeld, alsmede bezwaren. Er zijn in juli en december bedrijfsbezoeken afgelegd en de aanvullende informatie die is aangevraagd komt inmiddels binnen. Dit beoordelingstraject loopt nog door in 2007. In juli 2006 is een evaluatie van de POR-regeling tot nu toe (advies aan LNV).

Werkgroep Reviews

De volgende reviews zijn uitgevoerd:

- Het rapport en het model over werkingscoëfficiënten is gereviewed door de CDM. De auteur heeft het commentaar naar tevredenheid verwerkt
- Het projectvoorstel voor fosfaatonttrekking door gewassen
- Twee offertes in het kader van de Evaluatie Meststoffenwet 2007:
 - Onderdeel A ex post milieukwaliteit
 - Onderdeel C ex ante milieukwaliteit

5. Adviezen van de CDM aan het ministerie van LNV

In onderstaande tabel staat een overzicht van de adviezen die het CDM in 2005 aan het ministerie van LNV heeft gegeven. Een kopie van deze adviezen is beschikbaar op de website van de CDM via :

<http://www.kennisonline.wur.nl/WOT/WOT-04/003/5232850-01/producten.htm>

Datum	Advies
14 maart 2006	Basisvrachtbenadering fosfaat in compost
14 februari 2006	Derogatie 2009
14 februari 2006	Procedure ontheffing meststoffenwet 1947
17 februari 2006	Actualisatie bemestingsadviezen zomergerst, zaai-ui en wintertarwe
23 februari 2006	Technieken voor mestverwerking en –verbranding in de Regeling Ontheffing Productierechten Meststoffenwet (POR)
24 februari	Handreiking bedrijfsspecifieke stikstofexcretie melkvee
3 maart 2006	Actualisatie bemestingsadvies zaai-ui
31 maart 2006	Actualisatie bemestingsadvies vruchtbomen
11 april 2006	Actualisatie bemestingsadviezen zomergerst en wintertarwe
15 mei 2006	Inzet modellen evaluatiestudies Meststoffenwet 2007
6 juli 2006	Regeling Ontheffing Productierechten Meststoffenwet
4 december 2006	Bodemvruchtbaarheid Duin- en Bollenstreek
8 december 2006	Berekening stikstofexcretie met NMV-formule
20 december 2006	Invulling referentie monitor derogatie
Gehele jaar	Ongeveer 80 beoordelingen over aanvragen, gegeven aanvullende informatie en bezwaren in het kader van Regeling Ontheffing Productierechten Meststoffenwet (Niet op website gepubliceerd)
Gehele jaar	Adviezen meststoffenbesluit <ul style="list-style-type: none"> • 24 beoordelingen van aanvragen • 7 pré-adviezen aan Commissie Meststofbesluit • 11 beoordelingen van producten voor mogelijke plaatsing op de zogenoemde positieve lijst van toegelaten co-vergiftingsmaterialen • advies over de landbouwkundige waarde en milieukundige gevolgen van toepassing van het digestaat van mono-vergisting van snijmaïs

6. Correspondentie met Tweede Kamer waarin aan CDM wordt gerefereerd

20 april 2006 Stand van zaken uitvoering mestbeleid. Kenmerk DL. 2006/884

- aanpassing stikstofgebruiksnorm voor wintertarwe op klei en zand en zomergerst op klei en zand op basis CDM- advies over voorstel tot actualisatie bemestingsadviezen van LTO.
- geen aanpassing gebruiksnorm voor zaaiuien op basis negatief advies CDM

20 juli 2006. Mestbeleid. DL. 2006/1738. Kenmerk DL. 2006/884

- Advies gevraagd aan CDM over Bodemvruchtbaarheid bollengrond

24 oktober 2006. Beantwoording vragen en openstaande toezeggingen mestbeleid. DL2006/2608. Kenmerk DL. 2006/884

- Refereert aan lopend onderzoek CDM over Bodemvruchtbaarheid bollengrond
- Refereert aan rol CDM in Regeling Ontheffing productierechten
-

1 december 2006. Beantwoording kamervragen toetsingskader Uitvoeringsregeling Meststoffenwet TRCJZ/2006/3703. Kenmerk DL. 2006/884

- antwoord op Kamervraag over rol CDM bij behandeling bezwaarschriften in kader regeling Ontheffing productierechten

7. Rapporten en producten

Rapporten van studies die onder verantwoordelijkheid van de CDM zijn uitgevoerd:

Velthof G.L. & J.J.M. van Grinsven (2006) Inzet van modellen voor evaluatie van de meststoffenwet. Advies van de CDM-werkgroep Harmonisatie modellen, WOt Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, Wageningen werkdocument 29, 82 p.

Luesink H.H., M.J.C. de Bode, P.W.G. Groot Koerkamp, H. Klinker, H.A.C. Verkerk en O. Oenema (2006) Protocol voor monitoring landelijke mestmarkt onder een stelsel van gebruiksnormen, WOt Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, Wageningen werkdocument 37, 52 p.

Berge, ten H.F.M. A.M. van Dam, B.H. Janssen en G.L. Velthof (2007) Mestbeleid en bodemvruchtbaarheid in de Duin- en Bollenstreek. WOt Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, Wageningen werkdocument (in druk).

Reviews door de CDM

Projectplan BO-05-002-06. Feitelijke fosfaatonttrekking op praktijkpercelen.

Model en rapport. Van Schröder, J.J., W. van Dijk, J.C. van Middelkoop, K.B. Zwart & J.F.M. Huijsmans. NWC-hulp: een geautomatiseerde berekeningswijze voor de stikstofwerking van organische meststoffen

Concept Offerte Evaluatie Mestbeleid 2007. Onderdeel C: Ex ante EMW 2007.

Concept Offerte Evaluatie Mestbeleid 2007. Onderdeel A: Ex post milieukwaliteit.

Overig

Velthof G.L., Conclusies Themamiddag Monitoring Mestmarkt, Ede, 29 maart 2006

Velthof G.L., Scientific Committee of the Fertilizer Act (CDM). Presentatie voor Roemeense afvaardiging van ministeries en bedrijfsleven over implementatie van beleid rond meststoffen in Roemenië.

Velthof G.L. (2006) Commissie van Deskundigen Meststoffenwet. Informatieblad Mineralen en Milieukwaliteit BO-05-infoblad-05.